

Interview

De geboren Heerleenaar Harrie Geelen is van grote waarde geweest voor ons cultureel erfgoed. En de creativiteit van de man die ons *Hamel* en *Q en Q* schonk, is nog lang niet opgedroogd. Met de nominatie voor de Woutertje Pietertje Prijs (met Imme Dros) en dit najaar een overzichtstentoonstelling in Valkenburg staat Geelen nog vol in de spotlights.

DE WEG NAAR Hamel WEER GEVONDEN

door Ivar Hoekstra

Boven de deur in Hilversum staat in sierlijke letters 'Slot Geelensteyn'. Eenmaal over de drempel, waan je je ook in een vergeten verleden. In de woonkamer een spiegel die zo lijkt te zijn weggeslopen uit de Efteling, daarvoor een houten haas die ooit tot fauteuil omgetoverde koets en leest voor: „Mensen! Iedere kabouter leert al dat mensen niet bestaan. Kinderpraat. Voor het naar bed gaan een verhaal en dan de nacht in met een bang gevoel... Maar ik zeg u nu, wij hebben de mensen met eigen ogen gezien. Wij allen. Prinsen, nimfen, petemoeien... Met eigen ogen! Mensen zo uit de sprookjes.”

De verslaggever en fotograaf luisteren met vier armen kippenvol toe. Twee late veertigers wanen zich weer even in 1976 toen ze met vier miljoen (!) anderen keken naar *Hamel*. Nu, veertig jaar later, horen ze eindelijk hoe het verhaal verder gaat. Want Harrie Geelen is bezig met een boek over *Hamel*. „Het begint waar de tv-serie destijds ophield. Ik las jullie net de eerste bladzijde voor. Het worden er duizend, ik zit nu op bladzijde 830.”

Het brein van Geelen draait altijd op volle toeren. Iedere dag een nieuwe taalvondst, iedere dag een nieuw illustratie-idee. Als een vulkaan die op ont-ploffen staat, borrelt het continue. De Lotto-leus 'Alluh Balluh Verzamuluh! ontsproot aan zijn brein. „Toet Toet

Boing Boing, Peppi en Kokki?’ Ook van hem. ‘Hee hoo, hee hoo, je krijgt het niet cadeau’. Yep, van Geelen. De met een Gouden Penseel bekroonde illustraties bij het boek *Het Beertje Pippeloentje* van Annie MG Schmidt? Idem. Regisseur van de Pinkeltje-film? Geelen. Mede-regisseur van de Bommel-film *Als je begrijpt wat ik bedoel*, u raadt het al. Alleen van het lezen van zijn Wikipedia-pagina word je al moe. Geelen niet. Die kent geen vermoeidheid als het op tekenen, schrijven en regisseren aankomt. „Als kind was ik al bezig met schrijven en tekenen. Las drie boeken per dag. Begon 's ochtends om half acht met het eerste boek. Dat had ik al uit voor ik naar school ging.”

Van wie hij die leeswoede heeft? Van zijn vader. „Die las zich ook een slag in de rondte. Een enorm taalvaardige man. Altijd bezig met taalspeltjes. Omdat ik als kind veel boeken van voor de oorlog las, ontwikkelde ik een goed taalgevoel. Niet alleen vanwege de oude spelling zoals 'mensch' en al die dubbele 'oo's', maar ook vanwege ouderwetse woorden als schuddebuiken, reutelen en ginnegappen. Die spraken mij enorm aan en sloeg ik op. Daar heb ik bij mijn latere schrijfwerk veel profijt van gehad.”

Nee, veel buiten kwam Geelen als kind niet. „Ook omdat mijn moeder me liever binnen hield. Die was bang dat mij buiten iets overkwam.” De dagen dat hij buiten speelde, voelde Geelen zich wat ontheemd. „Ik viel bij andere kinderen niet zo in de smaak. Nee, dat vond ik niet erg. Ik wist dat ik de volgende dag weer binnen mocht spelen en mijn eigen gang kon gaan.”

Want binnen bouwde Geelen zijn eigen wereld. Een fantasierijk fort, met woorden en beelden als bouwstenen. „Ik had en heb soms een fotografisch geheugen voor beeld.” Daar kwam Geelen al vroeg achter. Helaas door een traumatische gebeurtenis. „Als kind van zeven jaar speelde ik met een jongetje uit de buurt. We werden binnengeropen en op dat moment kwam net de kar van de Amstelbrouwerij vol geladen met ijs door de straat. Dat jongetje stond op de rand van de stoep wat heen en weer te wiegen, hij glijd uit en komt onder de wielen van die kar. Ik zag het voor mijn ogen gebeuren. Zestig jaar later gebruikte ik het voorval in een roman van me, en opeens krabbelde ik voor mezelf een tekeningetje en kwamen er allerlei facetten waar een kind van zeven zich normaliter niet bewust van zal zijn. Diep liggende ogen, de vorm van de mond, een matrozenkraagje, de vrij melancholieke wenkbrauwen. Ik had dat jongetje helemaal in mijn potlood zitten.”

Geelen was een creatief, maar ook een wat wereldvreemd kind. „Naïef vooral. Van seks wist ik heel lang niks. Op school had ik een vriendje waarmee ik taalgrapjes maakte. Schreven we niet 'klemtoon' maar 'toonklem'. Op een keer maakte ik van 'beuken-nootje' 'neukenbootje'. Dat vriendje lag helemaal dubbel: neuken! Ik snapte er niets van. Toen ik thuiskwam liep ik naar mijn vader die in de keuken bloedworst stond te bakken. 'Pap, wat is neuderen?' Ik zie zijn vork nog vallen.” Ingefluiserd door pa begon de rector van school aan de jonge Harrie omslachtig het verhaal van de bijtjes en de bloe-

Harrie Geelen in zijn bijzondere huis.

De geboren Heerleenaar is geestelijk vader van o.a. *Hamel* en *Q en Q*. Op 5 april hoort Geelen of hij en zijn vrouw Imme Dros de Woutertje Pieterse Prijs 2016 krijgen.

foto Marcel Antonisse

men uit de doeken te doen. „Maar dat wilde ik helemaal niet horen. Ik wilde alleen weten wat voor een werkwoord neuken was.”

Het is Geelen ten voeten uit. De magie van het woord neuken is mooier dan de daad waar het woord voor staat. Die magie zit in al zijn werk. In het sprookjesachtige, middeleeuwse *Hamel*, maar ook in de jeugddetective *Q en Q*. „Door het beperkte budget voor die twee series kon ik visueel niet veel kanten op, de tekst moest het doen. Alle decors voor *Hamel* stonden in één ruimte en waren piepklein. En *Q en Q* speelde zich vooral af in het bos omdat een bos als decor niks kost.”

Daat deze twee series nu nog met bisonkit vast zitten in het geheugen van veertigers en vijftigers, komt volgens Geelen vooral door de taal. „Nog altijd kom ik mensen tegen die hele zinnen uit *Hamel* letterlijk citeren.” Opvallend is dat iedereen de series zo eng vond. „Als er in *Hamel* iemand een donkere kamer inliep, was dat op zich niet eng. Maar als het dwerg Gruizel Gruis was die zong: 'Ik ben Gruizel Gruis, grijs is mijn huis. Grauw is mijn kolenmijn. M'n geld zal wel gestolen zijn', werd het wel eng. Ook in *Q en Q*

gebeurde op zich niet eens zo heel veel. Het was vooral suggestie opbouwen. Dus als Aristides en Wilbur, de hoofdpersonen uit de serie, een hele dialoog afsteken over een mysterieuze rode auto, is het moment dat je die auto over een donker bospad ziet rijden heel spannend.” Het is, als je het nu terugkijkt, opvallend hoe *Hamel* al elementen bevatte waarmee J. K. Rowling later groot werd. Geelen bedacht in *Hamel* al Verdwijnspiegels en net als in de *Harry Potter*-reeks was er die onzichtbare lijn tussen de echte en de magische wereld. „Potter is geweldig. Maar de films leunen teveel op special effects. De dialogen vind ik tamelijk armoedig.”

Tamelijk armoedig was ook de beloning die Geelen destijds ontving voor zijn schrijverswerk. „Voor *Hamel* kreeg ik in het eerste jaar 1200 gulden per aflevering en toen het naar de vooravond ging 2500 gulden. Het geeft aan hoe er over het belang van schrijven voor de jeugd werd gedacht. Ik kon er niet van leven en deed het er dus bij naast mijn werk voor de Toonder Studio's. Ja, dat waren tropenjaren. Als ik 's avonds thuiskwam, begon het schrijven voor de tv-series. Ik was altijd bezig. Dat vond Imme niet altijd leuk. Maar

dat was ook dubbel. Ze was wel altijd razend benieuwd hoe een aflevering zou aflopen en zij mocht ze als eerste lezen. En ik schreef midden in de woonkamer hé. Het hele gezin om mij heen. Ik zonderde mij niet af.” Frappant is dat Geelen pas laat waardering kreeg voor zijn schrijverswerk. „Toen ik in 1990 een boek uitbracht, schreef een recensent: 'De illustrator Geelen probeert zich nu ook als schrijver te profileren.' Kennelijk vond men *Oebele*, *Hamel* en *Q en Q* toen nog geen echt schrijverswerk. Het was voor televisie en dan ook nog kindertelevisie, dat stond in laag aanzien.” In die tijd illustreerde Geelen in

zwart-wit ook de kinderboeken van zijn vrouw Imme. „Het viel niet in de smaak bij sommige recensenten. Het was nogal afwijkend denk ik. Imme was wel blij en ik ben gewoon doorgaan.” Met succes. Uiteindelijk stroomden de prijzen binnen. Een kleine greep: Zilveren Penseel voor de illustraties in *Juffrouw Kachel* van Toon Tellegen, Zilveren Griffel voor het kinderboek *Herman het Kind en de Dingen*, Gouden Penseel voor de illustraties in *Het beertje Pippeloentje* van Annie M.G. Schmidt, Zilveren Griffel voor het kinderboek *De plant van Jan*. En daar komt dus de nominatie voor de Woutertje Pieterse Prijs 2016 bij voor *Tijs en de Eenhoorn*, wederom samen met zijn vrouw Imme. De uitslag wordt 5 april bekendgemaakt. „Of we die gaan winnen? Geen idee. Ik vind de andere kandidaten ook erg goed. Vooral het prentenboek *Bosch* van Thè Tjong-Khing. Prachtig! Nee, dat is geen valse bescheidenheid. Ik gun een ander die iets prachtigs doet, het net zo goed.”

Zichzelf op de borst kloppen is niets voor Geelen. Het was hem nooit of roem en faam te doen. „Ik schrijf en teken omdat ik dat zo ontzettend leuk vind. Al die ideeën moeten er uit.” Na-

tuurlijk, ook Geelen is best trots op de dingen die hij heeft gedaan. „Als ik een heel voetbalstadion de tune van *Peppi en Kokki* of 'Hee hoo, hee hoo' hoor zingen, is dat best grappig. Al zullen maar weinig mensen weten dat ik dat heb geschreven.”

Inmiddels is hij op een leeftijd (77 jaar) gekomen dat op zijn lauweren rusten mag. „Maar rust was en is niets voor mij. Ik ga door, alleen niet meer 's avonds. Je wordt veel vlugger moe, hinderlijk.” Nee, bang voor de dood is Geelen niet. Al wordt hij daar wel nu wel vaker mee geconfronteerd. Laatst nog moest hij afscheid nemen van zijn ex-zwager en goede vriend acteur André van den Heuvel. „Het is de realiteit die bij het ouder worden hoort. Ik hoop alleen dat Imme en ik ongeveer gelijktijdig gaan. Alleen achterblijven, dat vrezten we wel.” Het zijn zorgen voor later. In zijn bijzondere huis leeft Geelen in het nu. Geniet van zijn kleinkinderen die om de hoek wonen en geregeld binnenwippen. Van zijn eigen kinderen die succesvol en gelukkig zijn (oudste zoon Pieter is de oprichter van TomTom red.) en van een naderend huwelijk. Waar dat plaatsvindt? In *Hamel*, ergens tussen pagina 830 en 1000 in het boek dat komt.

“ Als heel stadion de Peppi en Kokki-tune zingt, vind ik dat best grappig. Ja, die heb ik ook bedacht.

Harrie Geelen